

РАМКОВ ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ В ИЗВЪНРЕДНИ СИТУАЦИИ ПРИ УСТАНОВЯВАНЕ НА КАРАНТИННИ ВРЕДИТЕЛИ В БЪЛГАРИЯ

СЪДЪРЖАНИЕ

- I. Въведение и цели на рамковият план
- II. Законови основания
- III. Отговорности по изготвяне, изпълнение и контрол на изпълнението
- IV. Инициране на плана за действие в извънредни ситуации
- V. Създаване на Оперативен щаб
- VI. Отговорности на Оперативния щаб
- VII. Официални действия на компетентния орган
 1. При наличие или съмнение за наличие на вредителя
 2. При потвърдено наличие на вредителя
- VIII. Изпълнение на програмата за унищожаване
- IX. Документиране на процеса
- X. Оповестяване на резултатите от приложените официални фитосанитарни мерки
- XI. Оценка и актуализиране на плана за действие в извънредни ситуации

I. ВЪВЕДЕНИЕ И ЦЕЛИ

Този план регламентира общите правила за действие в извънредна ситуация при установяване на карантинен вредител от значение за Съюза, по смисъла на чл. 4 от Регламент на Европейския парламент и на Съвета (ЕС) 2016/2031 за защитните мерки срещу вредители по растенията, наричан по-нататък Регламент 2016/2031, или вредител, за който са предприети мерките по чл. 30 от същия регламент.

Регламент 2016/2031 постановява специални разпоредби относно приоритетните вредители, определени като такива по смисъла на чл. 6 от регламента и посочени в Списък на приоритетните вредители, приложение към Делегиран регламент (ЕС) 2019/1702 на Комисията. Наред със специфичните фитосанитарни мерки, специалните разпоредби включват изготвяне на план за действие при извънредни ситуации за всеки отделен приоритетен вредител.

Наличието на утвърден рамков план за действие в извънредни ситуации дава възможност на Българската агенция по безопасност на храните (БАБХ) за предварителна подготовка и предприемане на бързи и адекватни действия при съмнение, залавяне, въвеждане или потвърждаване на огнище от приоритетен вредител, всеки друг карантинен вредител от

✉ Гр. София, 1606, бул. "Пенчо Славейков" № 15А

☎ +359 (0) 2 915 98 20, ☎ +359 (0) 2 915 98 98, www.babh.government.bg

значение за Съюза или вредител по чл. 30 от Регламент 2016/2031. Мерките по този план се прилагат веднага след установено залавяне или установено огнище.

Този рамков план е основа за разработване на специфичен план за действие в извънредни ситуации за всеки отделен приоритетен вредител, за друг карантинен вредител от значение за Съюза или вредител по чл. 30 от Регламент 2016/2031 или за група вредители; за организиране и провеждане на симулационни учения за прилагане на специфичен план за конкретен приоритетен вредител или за група вредители; за организиране, провеждане и контрол на обследвания в региони с установен вредител; за организиране и провеждане на информационни кампании, насочени към заинтересованите страни и широката общественост.

II. ЗАКОНОВО ОСНОВАНИЕ – ЗАКОНОДАТЕЛСТВО НА СЪЮЗА И МЕЖДУНАРОДНИ СТАНДАРТИ ЗА ФИТОСАНИТАРНИ МЕРКИ

1. Регламент на Европейския парламент и на Съвета (ЕС) 2016/2031 за защитните мерки срещу вредителите по растенията
2. Регламент на Европейския парламент и на Съвета (ЕС) 2017/625 относно официалния контрол и другите официални дейности
3. Регламент за изпълнение (ЕС) 2019/2072 на Комисията за установяване на еднакви условия за изпълнението на Регламент на Европейския парламент и на Съвета (ЕС) 2016/2031 за защитните мерки срещу вредителите по растенията, за отмяна на Регламент (ЕО) № 690/2008 на Комисията и за изменение на Регламент за изпълнение (ЕС) 2018/2019 на Комисията
4. Делегиран регламент (ЕС) 2019/1702 на Комисията за допълнение на Регламент на Европейския парламент и на Съвета (ЕС) 2016/2031 посредством установяване на списък на приоритетните вредители
5. Делегиран регламент (ЕС) 2019/829 на Комисията за допълнение на Регламент на Европейския парламент и на Съвета (ЕС) 2016/2031 с цел да се разреши на държавите членки да предвиждат временни дерогации с оглед на официални изпитвания, научноизследователски или образователни цели, опити, сортов подбор или селекция
6. Регламент за изпълнение (ЕС) 2019/1715 на Комисията за определяне на правила за функционирането на системата за управление на информацията относно официалния контрол и нейните компоненти („Регламент за IMSOC“)
7. Нормативни актове за изпълнение на Европейската комисия за предприемане на спешни мерки за предотвратяване на въвеждането и разпространението на отделни вредители
8. Закон за защита на растенията (Обн. ДВ бр. 61 от юли 2014 г., изм. и доп. ДВ бр. 65 от юли 2020 г.)
9. Информационни картони за проучване на вредители, изготвени от Европейският орган за безопасност на храните (ЕОБХ)
10. Международен стандарт за фитосанитарни мерки №9 Насоки за програми за унищожаване на вредители на Международната конвенция за растителна защита

✉ Гр. София, 1606, бул. "Пенчо Славейков" № 15А

☎ +359 (0) 2 915 98 20, 📠 +359 (0) 2 915 98 98, www.babh.government.bg

Ниво 3, TPL-RED Ниво 2, TPL-AMBER Ниво 1, TPL-GREEN Ниво 0, TPL-WHITE

11. Стандарт РМ 9/10 (1) Основни елементи на планове при извънредни ситуации на Европейската и Средиземноморска организация по растителна защита (ЕРРО) и други стандарти на ЕРРО за наблюдение, диагностика и контрол на конкретни вредители.

III. ОТГОВОРНОСТИ ПО ИЗГОТВЯНЕ, ИЗПЪЛНЕНИЕ И КОНТРОЛ

1. Рамковият план за действие в извънредни ситуации е изготвен от дирекция Растителна защита и контрол на качеството на пресните плодове и зеленчуци (РЗККППЗ), ЦУ на БАБХ и Централна лаборатория по карантина на растенията (ЦЛКР).

Специфичният план за действие в извънредни ситуации за конкретен вредител или група вредители се изготвя от ЦЛКР и дирекция РЗККППЗ, ЦУ на БАБХ. В процеса на изготвянето им, при необходимост, могат да бъдат привлечени националният докладчик по съответната мониторингова програма за карантинни вредители и/или националният отговорник и докладчик по изпълнение на нормативният акт на ЕС, постановяващ специфични мерки срещу конкретния вредител или група вредители.

2. Рамковият план и отделните специфичните планове за действие в извънредни ситуации се утвърждават със заповед на изпълнителния директор на БАБХ.

На централно ниво, планове за действие в извънредни ситуации се изпълняват от служители на БАБХ, определени в заповед на изпълнителния директор на БАБХ. На областно и общинско ниво, те се изпълняват от служители на Областните дирекции по безопасност на храните. В процеса на прилагане на официални фитосанитарни мерки и при необходимост, служителите на Областните дирекции по безопасност на храните си сътрудничат с професионалните оператори, с местните власти и с други заинтересовани лица и организации.

3. Контролът по изпълнение на рамковият и/или специфичен план за действие в извънредни ситуации се осъществява от управленски екип, наричан по-нататък Оперативен щаб, определен със заповед на изпълнителния директор на БАБХ. Оперативният щаб докладва регулярно резултатите по изпълнение на плана на изпълнителния директор на БАБХ.

IV. ИНИЦИИРАНЕ

1. Всяко лице, което има съмнение или установи наличие на зараза от карантинен вредител от значение за Съюза/приоритетен вредител или вредител по чл. 30 от Регламент (ЕС) 2016/2031, уведомява незабавно съответната ОДБХ. Уведомлението съдържа най-малко заразен обект и неговото местоположение, името и адреса на лицето, което подава уведомлението и всякаква друга налична към момента на уведомяването информация, в т.ч. снимков и/или видеоматериал, по възможност.

2. Рамковият план за действие в извънредни ситуации се инициира в следните случаи:

✉ Гр. София, 1606, бул. "Пенчо Славейков" № 15А

☎ +359 (0) 2 915 98 20, ☎ +359 (0) 2 915 98 98, www.babh.government.bg

Ниво 3, TPL-RED Ниво 2, TPL-AMBER Ниво 1, TPL-GREEN Ниво 0, TPL-WHITE

- когато вредителят е установен в резултат на общо или специфично обследване, проведено от фитосанитарните инспектори и/или инспекторите по растителна защита на БАБХ
- при сигнал от професионален оператор или частно лице
- при съобщаване от друга държава членка или трета държава за наличие на вредител в конкретен вид растения, растителни продукти и други обекти, или
- по друг начин, който не е посочен тук.

V. СЪЗДАВАНЕ НА ОПЕРАТИВЕН ЩАБ

Оперативният щаб се създава със заповед на изпълнителния директор на БАБХ. В заповедта се определят състава и отговорностите на щаба. Председател на Оперативния щаб е ресорният заместник-изпълнителен директор на БАБХ и членове – директора на дирекция РЗКППЗ и експерти по фитосанитарен контрол от същата, директора на ЦЛКР и определени от него лабораторни експерти, главният директор на ГД ВОК, директорите на дирекции ПРЗТК, „Правна”, ФСД и/или определени от тях експерти. В състава на Оперативния щаб следва да бъдат включени и експерти по комуникация и връзки с обществеността. При необходимост могат да бъдат привлечени научни работници с експертиза в областта на фитосанитарния контрол и растителната защита.

VI. ОТГОВОРНОСТИ НА ОПЕРАТИВНИЯ ЩАБ

1. Изготвяне на оценка на фитосанитарния риск от установеният вредител. Необходимо е разработване на бърз или кратък анализ на риска от конкретния вредител за условията на страната или региона.
2. Изготвяне на програма за унищожаване и/или ограничаване на разпространението на установения вредител, ако неговото унищожаване не е възможно. Програмата включва:
 - финансов анализ на разходите, необходими за приложение на програмата
 - обучение на участващите в програмата специалисти, изготвяне на нагледни материали, брошури.
 - организация и контрол на обследванията в региона с установена зараза с цел определяне размера на възможното заразяване
 - взаимодействие и координация с други служби и агенции, местни власти, полиция и други институции и организации, когато е необходимо, при определяне на методите за ликвидиране и ограничаване на огнището/вредителя и избор на подходящи начини за унищожаване и обеззаразяване
 - сътрудничество със съответните браншови и професионални организации относно ангажиментите им при разработване и изпълнение на програмата за унищожаване или ограничаване на огнището/вредителя, когато е необходимо
 - вътрешна и външна комуникация и предоставяне на официална информация на засегнатите оператори и обществеността.
 - текущ анализ на резултатите и ефективността на прилаганите мерки и необходимост от промени и/или допълнителен последващ контрол.

✉ Гр. София, 1606, бул. "Пенчо Славейков" № 15А

☎ +359 (0) 2 915 98 20, 📠 +359 (0) 2 915 98 98, www.babh.government.bg

Оперативният щаб контролира изпълнението на програмата и докладва регулярно за резултатите на изпълнителния директор на БАБХ.

VII. ОФИЦИАЛНИ ДЕЙСТВИЯ НА КОМПЕТЕНТНИЯ ОРГАН

1. При наличие или съмнение за наличие на вредителя

- При установено наличие или съмнение за наличие на карантинен вредител от значение за Съюза/приоритетен вредител или вредител по чл. 30 от Регламент (ЕС) 2016/2031, фитосанитарните инспектори от съответната Областна дирекция по безопасност на храните (ОДБХ) взимат проби за лабораторен анализ за идентификация на вредителя и потвърждение за наличието му.

Директорът на ОДБХ докладва писмено за случая на изпълнителния директор на БАБХ. Окончателната идентификация на вредителя се извършва и потвърждава от Централна лаборатория по карантина на растенията (ЦЛКР), която информира за резултатите от лабораторния анализ изпълнителния директор на БАБХ и директора на ОДБХ, откъдето е постъпила пробата.

- Събиране на информация за вредителя и стопанството/мястото, където е установен
На този етап от стартирането на плана е необходимо да се събере информация за вредителя, за да се определи степента и сериозността на огнището. Това включва: вероятен произход и източник на заразата; възможните пътища за навлизане; информация за скорошен внос или движение на растения гостоприемници в засегнатия регион; точното локализиране на заразеното място (GPS координати, кадастрален номер на полето, идентификационен номер на масива); собственик/производител; кратка история на стопанството; при какви обстоятелства е установена заразата; кои са неговите гостоприемници; каква е степента на зараза; има ли в региона предишно установяване на същия вредител; вероятния размер на щетите от него; какви са обичайните агротехнически практики, прилагани в региона; какви конкретни агротехнически практики се прилагат от засегнатия производител; доколко гостоприемното растение е важна култура в засегнатия регион и всякаква друга информация, свързана със случая.

2. При потвърдено наличие на вредителя

В случай на потвърдено наличие на карантинен вредител от значение за Съюза/приоритетен вредител или вредител по чл. 30 от Регламент 2016/2031, съгласно чл. 30, ал.2 от ЗЗР, изпълнителният директор на БАБХ издава заповед, с която се поставят под карантина заразените обекти. Със същата заповед се забранява движението и манипулирането на заразената продукция, както и всякакви действия в заразените полета без разрешение и надзор на фитосанитарните органи, ограничава движението на хора, техника и животни в района с установен вредител.

Фитосанитарните инспектори от съответната ОДБХ уведомяват незабавно засегнатият професионален оператор за установения вредител.

От своя страна, професионалният оператор, получил официално потвърждение за наличие на карантинен вредител от значение за Съюза/приоритетен вредител или вредител по чл. 30 от Регламент 2016/2031 в растения, растителни продукти или други обекти, намиращи се под негов контрол, се консултира и получава указания от фитосанитарните инспектори

✉ Гр. София, 1606, бул. "Пенчо Славейков" № 15А

☎ +359 (0) 2 915 98 20, ☎ +359 (0) 2 915 98 98, www.babh.government.bg

Ниво 3, TPL-RED Ниво 2, TPL-AMBER Ниво 1, TPL-GREEN Ниво 0, TPL-WHITE

от съответната ОДБХ за действията, които трябва да предприеме, съгласно приложимото законодателство.

В определени случаи, изпълнителният директор на БАБХ може да разпорежи прилагането на по-строги мерки от предвидените във фитосанитарното законодателство на страната. БАБХ подава Уведомление за потвърденото наличие на вредителя до Европейската комисия и държавите членки, посредством електронна система за уведомяване, компонент на компютризираната система за управление на информацията относно официалния контрол (IMSOC).

VIII. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА ЗА УНИЩОЖАВАНЕ

Мерките по програмата се прилагат от фитосанитарните инспектори и инспекторите по растителна защита към ОДБХ, на територията на която е откритото огнище. Директорът на ОДБХ е ръководител на екипа по ликвидиране на огнището и при необходимост може да привлича и други служители на ОДБХ. Съставът на екипа се определя със заповед на директора на ОДБХ.

1. Поставяне под карантина на заразените обекти, забрана за движение и всякакви манипулации със заразените продукти, предписание за дезинфекция/дезинсекция на всички обекти, свързани със заразената партида;
2. Обследване в заразения район за определяне ареала на разпространение на вредителя;
3. Проучване за достигане до източника на зараза;
4. Проучване за свързани и вероятно свързани партиди и риска от по-нататъшно разпространение на вредителя;
5. Лабораторни анализи на свързани и/или вероятно свързани партиди;
6. Маркиране на заразените полета;
7. Очертаване на демаркационна зона (заразена+буферна зони), когато това е необходимо, и определяне на мерки, които да се прилагат в тях, с цел ограничаване разпространението на заразата;
8. Унищожаване, обеззаразяване или промяна на предназначението на заразената продукция/вредител;
9. Дезинфекция/дезинсекция на използваната земеделска техника и транспортни средства, складове, хранилища, опаковки и всякакъв вид материали, свързани с установения вредител;
10. Дезинфекция на заразените полета (ако е приложимо);
11. Последващ контрол за удостоверяване спазването на предписаните мерки и ефективността от приложението им.

IX. ДОКУМЕНТИРАНЕ НА ПРОЦЕСА

Целият процес се документира в хронология, стъпка по стъпка, включително със снимков и видеоматериал, по възможност. За целта се попълват необходимите образци на документи, утвърдени със заповед на изпълнителния директор на БАБХ. Цялата документация се съхранява в съответната ОДБХ. Подробен доклад за приложените мерки

✉ Гр. София, 1606, бул. "Пенчо Славейков" № 15А

☎ +359 (0) 2 915 98 20, ☎ +359 (0) 2 915 98 98, www.babh.government.bg

Ниво 3, TPL-RED Ниво 2, TPL-AMBER Ниво 1, TPL-GREEN Ниво 0, TPL-WHITE

и резултатите от тях, заедно с копия на всички документи по случая, събрани и съхранявани в съответната ОДБХ, се предоставят на изпълнителния директор на БАБХ.

X. ОПОВЕСТЯВАНЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ПРИЛОЖЕНИТЕ ОФИЦИАЛНИ ФИТОСАНИТАРНИ МЕРКИ

Установяването на карантинен вредител или на вредител по чл. 30 от Регламент 2016/2031 и приложената програма за ликвидиране и/или ограничаването му се докладват своевременно на Европейската Комисия и ЕРРО.

БАБХ предоставя информация за ситуацията с вредителя на засегнатите страни, на съответните местни власти и при поискване и на други Национални организации по растителна защита.

XI. ОЦЕНКА И АКТУАЛИЗИРАНЕ НА ПЛАНА ЗА ДЕЙСТВИЕ В ИЗВЪНРЕДНИ СИТУАЦИИ

Периодично БАБХ прави преглед на плана за спешни действия, с цел удостоверяване ефективността на прилаганите мерки, доколко са постигнати желаните резултати (наличие/отсъствие на вредителя), какъв е социалният и икономически ефект от тях, доколко разходите за прилагане на програмата са оправдани. В анализа на резултатите следва да се вземат предвид становищата и препоръките на браншовите и професионални организации на операторите, на засегнатите лица и други заинтересовани страни.

В зависимост от резултатите, решението може да бъде:

1. Писмена отмяна на наложените карантинни забрани и ограничения, ако има ясни доказателства, че в резултат на приложената програма за ликвидиране на огнището/вредителя, са постигнати целите и не са необходими последващи контролни действия;
2. Ако няма ясни доказателства, че в резултат на приложената програма за ликвидиране на огнището/вредителя, целите са постигнати, то програмата може да се ревизира, като се предложат алтернативни подходи, или се разработи нова програма за управление на огнището/вредителя, включваща мерки за ограничаване и задържане разпространението на вредителя.

✉ Гр. София, 1606, бул. "Пенчо Славейков" № 15А

☎ +359 (0) 2 915 98 20, 📠 +359 (0) 2 915 98 98, www.babh.government.bg

Ниво 3, TPL-RED Ниво 2, TPL-AMBER Ниво 1, TPL-GREEN Ниво 0, TPL-WHITE